



CLARA MEIJER-WICHMANN PENNING 2004

De Liga voor de Rechten van de Mens reikt elk jaar op 10 december, de dag van de rechten van de mens, de Clara Meijer-Wichmann Penning uit aan een Nederlander, die zich zeer verdienstelijk heeft gemaakt voor de mensenrechten. Anno 2004 is de penning op grond van het hierna volgend rapport van de jury, welke wordt gevormd door de leden van de Raad van Advies van de Liga, toegekend aan de psychiater

ANDRIES VAN DANTZIG

geboren op 23 december 1920

Andries van Dantzig heeft zich gedurende heel zijn beroepsleven ingezet voor de beschikbaarheid voor iedereen van adequate geestelijke gezondheidszorg. Ook na zijn emeritaat is hij daarmee doorgegaan. Hij heeft toen het accent gelegd op de jeugd. Het is in dat kader, dat hem – vanwege zijn verdiensten in de strijd tegen kindermishandeling en daarmee vanwege zijn bijzondere bijdrage aan de verdediging van de rechten van het kind – de penning wordt uitgereikt.

Rapport van de jury

Andries van Dantzig: arts, gespecialiseerd in de psychiatrie, voormalig hoofd van de psychiatrische polikliniek van het academisch ziekenhuis van de Universiteit van Amsterdam, destijds buitengewoon hoogleraar in de psychotherapie, veel bestuursfuncties vervuld hebbend in de geestelijke gezondheidszorg, tot op de dag van vandaag parttime praktiserend psychiater.

Andries van Dantzig roept door de jaren heen, dat de geestelijke gezondheidszorg dezelfde status verdient als de somatische gezondheidszorg. Tot op de dag van vandaag pleit hij ervoor, dat de collectieve zorg voor ons lichamelijk wel en wee wordt uitgebreid met de collectieve zorg voor ons gevoels- en relatieleven, als poging tot vermindering van lijden en als poging om levensbedervende dingen tegen te gaan. Van Dantzig maakt daarbij onderscheid tussen het leed van psychiatrische patiënten en het leed van gewone mensen. In zijn publicaties en interviews wijst hij er op, dat neurose een volksziekte is. Daarbij baseert hij zich op populatieonderzoek, waaruit blijkt dat twintig tot dertig procent van de bevolking aan neurose lijdt.

Opvoeden is, aldus Van Dantzig, moeilijk. Ook een normaal gezin kan volgens hem opvoedingsondersteuning goed gebruiken. Deze opvoedingsondersteuning komt meer en meer in de plaats van de traditionele zielzorg van weleer, die door de ontkerkelijking groten-deels is weggefallen. Empathie, democratisch besef, erkenning van de menselijke waardigheid, eerbied voor de natuur, dat allemaal

moet aan kinderen geleerd worden. Daartoe moeten kinderen worden opgevoed. Het is een taak van de overheid om goed opvoeden mogelijk te maken. "Neem bijvoorbeeld het consultatiebureau – bijna alle ouders komen daar. Als daar voortaan meteen een gesprek wordt gevoerd over problemen die ze kunnen verwachten, als daar meteen een vertrouwensband geschapen wordt, dan heb je al direct een heel andere situatie", aldus Van Dantzig.

In 1998 – Van Dantzig was toen in zijn 78ste levensjaar – verdedigde Jan Willems aan de Universiteit Maastricht zijn proefschrift *Wie zal de opvoeders opvoeden? Kindermishandeling en het Recht van het Kind op Persoonswording*. Van Dantzig noemde dit werk magistraal. Het maakte iets in hem los. Het maakte hem tot actievoerder. Kernideeën in het proefschrift moesten volgens hem tot uitvoering worden gebracht. De onderzoekresultaten van Willems logen er ook niet om: per jaar in Nederland minstens 80.000 mishandelde kinderen en enkele tientallen door hun opvoeders gedode kinderen. "Waarom doen wij hier niets aan?" riep Van Dantzig. "Ik zie nergens een maatregel of een beleid dat er op uit is om het aantal wezenlijk te verminderen. Hoogstens een beleid dat er op uit is om de slachtoffertjes te helpen. Er is geen systematisch beleid om ze te vinden, en er is geen beleid om het ontstaan van nieuwe slachtoffers te voorkomen."

Van Dantzig beschouwt de bestrijding van kindermishandeling als een onderdeel van geestelijke gezondheidszorg. Hij ziet dat in de samenleving kindermishandeling algemeen wordt afgekeurd. Hij constateert dat ook Nederland zich heeft verplicht om artikel 19.1 van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind (1989) ten uitvoer

te brengen, namelijk om het kind te beschermen tegen alle vormen van geestelijk en lichamelijk geweld. Hij heeft er oog voor dat er ook in ons land veel instanties, zoals kinderbescherming, zijn die zich met kindermishandeling bezig houden.

Maar Van Dantzig miste in 1998 een *buitenparlementaire actiegroep* voor het bestrijden van kindermishandeling, zoals die er wel was voor de emancipatie van vrouwen en homoseksuelen en voor het verkrijgen van recht op euthanasie. Deze actiegroep moest er volgens hem komen om er voor zorgen, dat kindermishandeling op de politieke agenda zou worden gezet en dat het bestaande beleidsvacuüm op het gebied van bestrijding van kindermishandeling zou worden opgevuld. Daarvoor te zorgen, daar zette Van Dantzig zich voor in. En dat is hem ook gelukt.

Door toedoen van Van Dantzig is in het jaar 2000 raak opgericht: *Reflectie- en Actiegroep Aanpak Kindermishandeling*. Een mogelijk wapenfeit van deze groep is, dat er in het huidige regeerakkoord een passage over terugdringing van kindermishandeling staat. De groep heeft ook een manifest uitgebracht voor de aanpak van kindermishandeling en voor een kindvriendelijke samenleving.

Andries van Dantzig zet zich in zijn beroepsleven er voor in, dat mensen zo gelukkig mogelijk zijn. In zijn nadagen strijdt hij vooral tegen vermijdbaar kinderleed. Dat alles doet hij vanuit een democratische instelling, waarbij hij de inherente waardigheid van de menselijke persoon en met name van het kind erkent. Andries van Dantzig, psychiater, verdient eerbetoon in de vorm van de toekenning van de Clara Meijer-Wichmann Penning 2004.



Amsterdam, 10 december 2004

De voorzitter van de Liga
voor de Rechten van de Mens

Clara Meijer-Wichmann (1885-1922) studeerde rechten. Als studente was zij reeds actief in de feministische beweging. Zij keerde zich tegen het bestaande strafrecht, dat zij geheel verwierp, en had als schrijfster en docente (o.a. in de Internationale School voor Wijsbegeerte in Amersfoort) grote invloed in kringen rond de antimilitaristische en libertaire socialistische bewegingen. Zij verwierp principieel iedere vorm van dictatuur, verwierp het denken in termen van 'vriend of vijand' en betoogde steeds dat de middelen in overeenstemming met het doel moesten zijn in de strijd voor een betere wereld.